

Andrzej Bruszewski

XIV Kongres Międzynarodowej Unii Architektów (UIA) w Warszawie

---

Ochrona Zabytków 35/1-2 (136-137), 130-131

1982

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

nie przez Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków konferencji poświęconej ochronie budownictwa ludowego in situ z udziałem wszystkich konserwatorów zabytków. Uznano, że niektórym skansenom należy przekazać prawo wydawania opinii konserwatorskich dotyczących obiektów budownictwa ludowego. Konserwatorzy wojewódzcy powinni przeprowadzić pełny ich przegląd na swoich terenach i wyznaczyć realną liczbę obiektów do konserwacji i utrzymania. W tej kwestii wo-

jewódzcy konserwatorzy zabytków powinni współpracować z muzeami. Trzeba dążyć do weryfikacji przepisów w takim kierunku, aby prywatni właściciele obiektów zabytkowych byli zainteresowani ich utrzymaniem lub mieli ku temu możliwości.

Siódmą i ostatnią grupę wniosków stanowiły problemy ekonomiczno-finansowe. Z czternastu wniosków należy wypunktować: konieczność takich zmian w metodach planowania, które prowadziłyby do racjo-

nalnego gospodarowania środkami finansowymi, zmian w planowaniu wydatków budżetowych z wyłącznym określeniem wysokości osobowego funduszu płac, stworzenia warunków do zatrudnienia w skansenach twórców i rzemieślników ludowych.

Wszystkie materiały z trzydniowej debaty zostały przekazane do Sejmowej Komisji Kultury i Sztuki oraz do Ministerstwa Kultury i Sztuki.

Jerzy Czajkowski

DREWNIANE BUDOWNICTWO LUDOWE — SYMPOZJUM ETNOGRAFICZNE W ROGACH

W dniach 5—6 czerwca 1981 r. w Rogach (k. Gorzowa Wielkopolskiego) zorganizowane zostało przez Oddział PKZ w Szczecinie i Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gorzowie Wlkp. sympozjum etnograficzne na temat drewnianego budownictwa ludowego w województwie gorzowskim oraz organizacji parków etnograficznych. W sympozjum uczestniczyli etnografowie dokumentacji etnograficznych PKZ, ośrodka i biur dokumentacji zabytków w Gorzowie, Szczecinie i Wrocławiu, muzeów w Gorzowie i Międzyrzeczu, przedstawiciele Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., gminy Bogdaniec — terenu przyszłego parku etnograficznego oraz Zarządu i Dyrekcji Oddziału PKZ w Szczecinie. Program spotkania obejmował sesję naukową, objazd województwa połączony ze zwiedzaniem zabytków budownictwa drewnianego oraz naradę kierowników pracowni dokumentacji etnograficznej PKZ. Obrady zainaugurował referat pt. *Województwo gorzowskie na tle regionów etnograficznych Polski północno-zachodniej*, wygłoszony przez

mgra Wojciecha Sadowskiego z Muzeum Okręgowego w Gorzowie. Kolejny referat, pt. *Badania nad drewnianym budownictwem ludowym w woj. gorzowskim, prowadzone przez Pracownię Dokumentacji Etnograficznej PP PKZ — Oddział Szczecin w latach 1976—1980*, przedstawiła mgr Alicja Gerlach-Jósewicz, kierowniczka PDE w Szczecinie. Programowaniu i projektowaniu parków etnograficznych poświęcony był referat mgra Tadeusza Kubiaka z PDE w Szczecinie. Prelegent rozważał to zagadnienie na przykładzie założeń projektowych wykonanych dla Muzeum Wsi Pomorza Szczecińskiego w Wolinie oraz Parku Etnograficznego w Bogdańcu. Referat poprzedził wstępem dr Zbigniew Radacki — z-ca dyrektora Oddziału PKZ w Szczecinie ds. naukowo-konserwatorskich, przedstawiając temat na tle całości zadań zrealizowanych w pracowni szczecińskiej.

Ostatnim wystąpieniem był referat mgra Andrzeja Szury — dyrektora Muzeum Wsi Kieleckiej, pt. *Organizacyjno-prawne i techniczne problemy wykupu oraz przenosze-*

nia obiektów na teren parku etnograficznego.

Uczestnicy zapoznali się z opracowaniami Pracowni Dokumentacji Etnograficznej PKZ w Szczecinie, tj. dokumentacjami etnograficzno-konserwatorskimi, katalogami (inventaryzacje skrócone), inventaryzacjami architektoniczno-konserwatorskimi oraz programem parku etnograficznego w Bogdańcu. Teren przyszłego parku etnograficznego mogli uczestnicy sympozjum obejrzeć w trakcie objazdu, który obejmował także: „dom szewca” w Pszczewie, wieś Bolewicko — z zachowanym pierwotnym układem przestrzennym (wieś leśnych łąnów) oraz koncentracją budownictwa zrębowego, ponadto niektóre obiekty w Lubniewicach, Gorzowie oraz kościół w Rokitnie.

Narada środowiskowa kierowników pracowni dokumentacji etnograficznej PP PKZ poświęcona była bieżącym problemom tej specjalności w PKZ oraz perspektywom ich rozwoju. Materiały sympozjum publikowane będą w wydawnictwach PKZ.

Alicja Gerlach-Jósewicz

XIV KONGRES MIĘDZYNARODOWEJ UNII ARCHITEKTÓW (UIA) W WARSZAWIE

Kongres UIA odbył się w dniach 15—21 czerwca 1981 r. Jego organizatorem było Stowarzyszenie Architektów Polskich, a uczestniczyło w nim około 3 tys. architektów z całego świata.

Temat Kongresu określony został hasłem: „Architektura — człowiek — środowisko”. Była to kontynuacja tematów podjętych na poprzednich kongresach UIA — tematu „Architektura i technologia”, dyskutowanego w 1975 r. w Madrycie oraz „Architektura i rozwój

narodowy”, rozważanego w 1978 r. w Meksyku.

Celem Kongresu było:

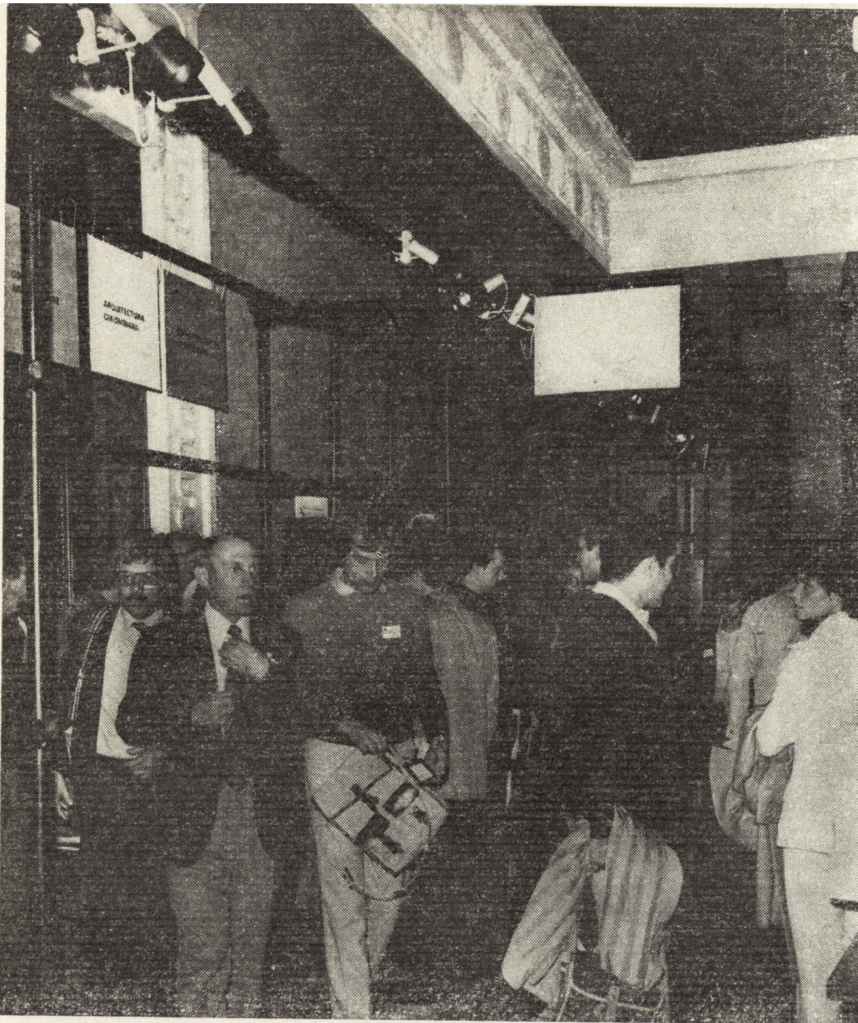
— określenie wzajemnych zależności pomiędzy: architekturą — człowiekiem — środowiskiem;

— rozpatrzenie zróżnicowanych zadań i odpowiedzialności architekta w zależności od warunków społeczno-ekonomicznych oraz przestrzennej skali jego działania;

— określenie strategii działania architektów, zmierzającej do podniesienia społecznej pozycji architek-

tury i jej roli w kształtowaniu jakości życia człowieka.

Obrady Kongresu rozpoczęły się uroczystą ceremonią otwarcia, w trakcie której odczytano posłania do uczestników obrad, m. in. od Jana Pawła II, Leonida Breżniewa i Henryka Jabłońskiego. Następnie referat generalny wygłosiła prof. Halina Skibniewska. Główną tezę referatu było podkreślenie służebnej roli architekta wobec pragnień i potrzeb społeczeństw, dla których tworzy. „*Misją architekta jest two-*

W kuluarach XIV Kongresu UIA (fot. L. Radecka)

zenie syntezy, a nie wizji a priori: syntezy — w wyniku zrozumienia uwarunkowań, społecznego porozumienia i twórczego wyboru”.¹ Mając na uwadze wielkie różnicowanie cywilizacyjne współczesnego świata, organizatorzy Kongresu podzielili zasadniczą dyskusję na trzy grupy tematyczne. W pierwszej grupie znalazły się wystąpienia z krajów rozwijających się, których środowisko znajduje się w okresie przejściowym (*in transition*), w drugiej — z krajów rozwiniętych, których środowisko znajduje się na etapie szybkiego rozwoju (*in extension*), w trzeciej — z krajów wysoko rozwiniętych, których środowisko jest na etapie odnowy (*in renewal*). W każdej z tych grup omawiano oddzielnie problemy urbanistyczne (skala makrośrodowiska) i problemy architektury poszczególnych obiektów czy grup obiektów (skala mikrośrodowiska).

Niezależnie od wymienionych wyżej grup tematycznych odbywały dyskusje w tzw. grupach roboczych, zajmujących się wybranymi dziedzinami twórczości (architektura obiektów sportowych, służby zdrowia, mieszkalnictwa itp.). Odbyły się także seminaria towarzyszące, wśród których szczególnie interesujące były obrady Międzynarodowego Komitetu Krytyków Architektury CICA. Dyskutowano tu o najnowszych prądach współczesnej architektury, a jednym z referentów był znany angielski teoretyk architektury współczesnej Charles Jenks. Poza tym umożliwiono uczestnikom Kongresu przedstawienie dowolnych tematów w tzw. prezentacjach indywidualnych. Jedną z takich prezentacji było wystąpienie doc. Krzysztofa Pawłowskiego na temat zespołów zabytkowych w Polsce. Pod koniec trwania Kongresu odbyła się dyskusja plenarna, w trak-

cie której sformułowano wnioski końcowe i przyjęto *Warszawską Deklarację Architektów*². Dokument ten można traktować jako odpowiednik *Karty Ateńskiej*, sformułowany jednakże dla rozwiązywania innych już problemów współczesności. W odniesieniu do spuścizny historycznej *Warszawska Deklaracja* mówi: „Obszary ważne z punktu widzenia historycznego, religijnego czy archeologicznego oraz obszary o specjalnych walorach przyrodniczych powinny być zachowane dla potomności i zintegrowane ze współczesnym życiem i jego rozwojem. Wartości o podstawowym znaczeniu dla wyrażania zbiorowości i charakteru narodu muszą być chronione” oraz „Każda społeczność, pojęta jako całość, ma prawo do zachowania tożsamości i ciągłości własnej kultury”³.

Jest to odmienne stanowisko od wyrażonego w *Karcie Ateńskiej*, której sformułowania negatywnie zaciążyły w przeszłości na problemach ochrony zabytków, szczególnie architektonicznych zespołów zabytkowych.

Kongres zakończył się uroczystą ceremonią zamknięcia, w czasie której wręczono nagrody UIA. Jedną z nagród, nagrodę im. Sir Patricka Abercrombie przyznano architektom Warszawy za odbudowę miasta po drugiej wojnie światowej, szczególnie za zachowanie jego charakteru poprzez odbudowę dzielnic historycznych.

Obradom Kongresu towarzyszyły liczne wystawy, zorganizowane przez poszczególne kraje uczestniczące oraz przez Unię. Wymienić tu należy wystawę prac studenckich z międzynarodowego kongresu na temat odnowy zdegradowanego środowiska, wystawę architektury intencjonalnej „Terra 2” oraz eksponowaną w Łodzi wystawę „Modernizm; konfrontacje i inspiracje” i w Krakowie „Kraków, jego przeszłość, teraźniejszość i przyszłość”. Po zakończeniu obrad Kongresu odbyło się w Katowicach posiedzenie delegatów UIA, gdzie dokonano wyboru nowych władz Unii; jednym z wiceprezydentów UIA został ponownie polski architekt — Jerzy Buszkiewicz.

Andrzej Bruszewski

1 Referat prof. Haliny Skibniewskiej (*General Report*, UIA, Warszawa 1981) oraz *Warszawska Deklaracja Architektów* (*The Warsaw Declaration of Architects*, UIA, Warszawa 1981) zostały wydane przez Biuro Kongresowe SARP w ramach wydawnictw kongresowych.

2 Zob. przypis 1.

3 *Warszawska Deklaracja Architektów*, s. 44 i 47.